

En opbyggelig skulptur

Forfatteren Pablo Henrik Llambías fortæller i et interview med anmelderen fra JAGOO om sin nyeste roman *Socialhunden*, og om hvordan det krævede en helt anden arbejdsproces at få projektet til at lykkes.

Af Sune Chr. Weile (2005)

Da jeg ankommer til caféen på Christianshavn, hvor jeg har aftalt et møde med forfatteren Pablo Henrik Llambías, er den slet ikke åben endnu. Det er åbenbart et populært sted, for vi står en seks-otte mennesker en fredag formiddag og venter på at blive lukket ind. Jeg er dog kun lige nået inden for døren, og har fundet mig et bord, da Llambías ankommer. Vi bestiller straks to caffè latte og dagens brunch. Da jeg jo først og fremmest er kommet for at høre om Llambías' nye ungdomsroman *Socialhunden*, beslutter jeg mig for at gå lige til kernen. Et af de interessante emner i den forbindelse er jo, hvor han har fundet inspiration til en genre som ungdomsromanen.

”Det er nemmest at tage udgangspunkt i personerne i *Socialhunden*.” siger Llambías, og tager straks fat i et eksempel.

”Hvis vi for eksempel tager billedhuggeren, som jo laver skulpturer til rådhuset. Så har han i kraft af sit arbejde en positiv funktion i samfundet, samtidig med at hans levemåde bestemt ikke er positiv. Han drikker alt for meget og kan ikke finde ud af at passe sin adoptiv søn. Så på den måde er han ikke en positiv figur.”

Llambías forklarer videre, at man jo forestiller sig, at han er en ’opbyggelig’ figur, fordi han laver noget til samfundet, som er opbyggeligt. Men i romanen her, viser det sig netop ikke at være tilfældet. Det samme gælder faderens adoptiv søn, som er sort, og derfor også møder en del modvilje i samfundet.

”Drengen forsøger at tilpasse sig et samfund, som opfatter sig selv som nogenlunde positivt. Men det viser sig, at han har alt for mange problemer derhjemme og kommer derfor til at befinde sig i et slags ’black hole’. Et sted som samfundet ikke rigtigt kan relatere sig til. Her ser vi altså den samme modstilling.”

Samtidig mener Llambías dog, at det er vigtigt at pointere, at både faderen og sønnen vil det bedste, og derfor i bund og grund er gode mennesker. Det er kun samfundet, som udelukkende fokuserer på deres negative sider. Og det er der jo også en pointe i, siger Llambías.

Medløberkunst

Han er sikkert blevet tør i munden af at forklare og tager sig derfor en tår kaffe, inden jeg forsøger at få ham til at uddybe denne del af romanen. For det er jo interessant, at personerne både har en positiv og negativ funktion. Spørgsmålet er så, om det er samfundet, som har en indre modsætning? At det måske opfatter sig selv på én måde, men måske er på en anden?

Llambías forklarer, at det for ham også er et kunstnerisk standpunkt og tager igen fat i romanen.

”Faderen Marx er sådan set ikke forpligtet til at lave opbyggelig kunst. Hans kunst bliver romanen igennem hele tiden omtalt som rædsler, altså negativt. Og den skal heller ikke andet. Den er netop sådan et ’sort hul’ i samfundet, som det skal have plads til; en kunst som ikke kan omsættes i opbyggelighed. Det er samfundet nødt til at have plads til, ellers bliver det et uhyggeligt samfund, hvor man udelukkende får en slags medløberkunst. Og det er igen det samme med et samfund, som ikke har plads til personer som hans adoptiv søn. Det hele kommer nemt til at løbe i samme retning.”

I andre dele af sit forfatterskab har Llambías selv vist, hvilke muligheder der er for ikke at lave ’medløberkunst’. Eksperimenter med f.eks. fortællerrammen viser en forfatter, som ikke stiller sig tilfreds med de gængse genrebetegnelser. Eller som i hvert fald kan lide at udforske dem.

”Den kunst som man har set anvendt forskellige steder, har jo hele tiden været udfordrende, og det har man ment, den skulle være. Men man kan jo godt forestille sig en kunst, som er så udfordrende, at den ikke er det på den *rigtige* måde. En kunst som derfor *ikke* kan omsættes i kunsthistorisk positive vendinger. Altså en kunst som bliver helt flad og sort. Så bliver der tale om et sæt punkter, som ikke er omsættelige i positive termer.” Der er for så vidt intet nyt i, at kunst kan blive så eksperimenterende og udfordrende, at den slet ikke bliver accepteret i samfundet, og dermed også mister sin positive værdi. Problemet er, når denne tendens udvider sig til at gælde andre dele af samfundet.

”Tager du for eksempel indvandrer temaet. Så har du hele tiden, at indvandrerne skal gøres positive: de tilfører en ny kultur, de leverer ny arbejdskraft osv. Men hvad så hvis de nu *ikke* gør det? Hvad med de negative sider? Et samfund som ikke har plads til personer, der ikke opfylder de positive termer, er jo slet ikke et positivt samfund. For så bliver der jo kun plads til deres positive sider. Men hvad med de negative skal de så bare væk?”

For at et samfund kan kalde sig selv for positivt, er det derfor nødt til at have plads til begge sider, mener Llambías.

Kirkegaard og Lindgren

Mens tiden er gået, har vi begge drukket kaffen, og vi bestiller hurtigt noget mere, inden jeg forsøger at skrue tiden lidt tilbage for Llambías. Vi er jo alle sammen i større eller mindre grad blevet introduceret for børne- og ungdomsbøger i vores barndom, og er der nogen inspirationskilder derfra? Det viser sig dog i første omgang ikke at være tilfældet, Llambías har sjældent selv læst ungdomsromaner.

”Jeg læste et par af min mors gamle bøger, som jeg fandt i kælderen. Det var sådan virkelig opbyggelige sager: ’Lige børn leger bedst’, ’Bliv ved din læst’ og ting i den dur. Det var egentlig ret skræmmende ting.” siger Llambías, og trækker på smilebåndet, inden han fortsætter.

”Selv har jeg altid læst voksenromaner.” siger han, men overvejer så en ekstra gang, og kommer ved nærmere eftertanke frem til, at det nok ikke er helt rigtigt,

”Jeg har selvfølgelig også læst de klassiske børne- og ungdomsforfattere som Astrid Lindgren og Ole Lund Kirkegaard.” Og Llambías mener da også, at det er svært at komme udenom inspirationskilderne herfra, når man skriver i denne genre.

”Hele det der magisk-realistiske og surrealistiske univers er jo tilstede i *Socialhunden*.” siger Llambías, og giver som eksempel de steder, hvor børnene styrer fuglene ved tankens kraft, eller når et tog ved et uheld ender i et villakvarter.
”Det kan vel sammenlignes med næsehornet i lejligheden. Det der groteske størrelsesforhold.” siger Llambías.

Problemer under debat

Men selvom han altså alligevel har ladet sig inspirere af nogle af fortidens store børne- og ungdomsforfattere, så er *Socialhunden* også helt sin egen. En af de væsentligste forskelle er Llambías’ insisteren på at sætte flere ’politiske’ emner til debat som for eksempel racisme. Men Llambías mener ikke, det er altafgørende, at ungdomsromanen har det aspekt med.

”Grundholdningsmæssigt tror jeg det er ligegyldigt. Det er ikke noget krav fra min side. På den anden side synes jeg, det er irriterende, hvis romanerne opdrager de unge til at mene, at det at have en carport bare er det fedeste! Men det er der vel stort set heller ingen ungdomsromaner, der gør.”

Og det har Llambías heldigvis ret i. Det at stoppe politisk opdragelse ned i halsen på børn og unge kan have den stik modsatte effekt, og derfor mener Llambías heller ikke det er nødvendigt.

”Nej, ungdomsromaner kan handle om alle mulige forskellige ting.” Konkluderer han.

Når samtalen således falder på hvorvidt vi kan forvente flere romaner fra hans hånd i denne genre, er det derfor heller ikke selve emnet, Llambías har gjort sig de største tanker om.

”Jeg går da, og tænker over et nyt projekt i denne genre.” siger Llambías, ”og specielt på om jeg ville kunne gøre det på den måde, som jeg normalt gør. Altså hvor formen/rammen er en større del af værket.”

Socialhunden ligner da heller ikke umiddelbart et traditionelt ’Llambías’ værk, netop fordi den er ret traditionel med fast og udiskuteret ramme. For Llambías var det da også et eksperiment at gøre det uden denne ’diskussion’, men han mener, at det kunne være spændende at se, om det kunne lade sig gøre at skrive en ungdomsroman på en anden måde.

Plotmodeller

På grund af *Socialhunden*’s traditionelle udformning, var arbejdsprocessen også en helt anden for Llambías.

”Jeg har blandt andet brugt plotmodeller!” udbryder han, mens han skynder sig at tilføje, ”at det var da meget sjovt at prøve.”

Mens jeg i mit stille sind har svært ved at forestille mig Llambías få noget som helst til at passe ind i nogen modeller, fordi resten af hans forfatterskab er så fyldt af overraskelser og ud- og afveje. Men *Socialhunden* har også krævet en del overvejelser, før den fik sin endelige udformning. I første omgang var Llambías således nødt til at skifte spor mentalt set, fordi han skrev romanen uden fortællerramme, altså fortalt af barnet selv.

”Men så kom jeg til at tænke på, at det på en måde var uærligt. Det var jo en lidt uetisk fortælleposition. Jeg kunne jo alligevel ikke skrive den på deres sprog, så derfor

besluttede jeg mig for at skrive den som et tilbageblik, hvor det altså er en voksen, der fortæller.”

På samme måde undgik Llambías det eksperimenterende aspekt, og der er kun få steder, og ikke særlig eksplicit, hvor der er henvisninger til andre af hans værker. Samtidig gør Llambías opmærksom på, at han havde andre idéer til udformingen af romanen.

”Jeg kunne jo godt have gjort hovedpersonen til en forfatter, eller jeg kunne have kommet ind på, hvorfor jeg overhovedet fortæller den her historie, som jeg nogen gange har gjort.”

Det undlod Llambías, men det har bestemt ikke gjort projektet mindre interessant, det er bare en anden måde at skrive på.

”Jeg er helt sikkert glad for at have prøvet det, men næste gang vil jeg nok prøve at ’angribe’ rammen også for at se, hvordan det virker på sådan en ungdomsroman.” slutter Llambías.

Pablo Henrik Llambías er født i 1964.

Debuterede i 1996 på Gyldendal med novellesamlingen ”Hun har en altan”, og har siden udgivet flere romaner bla. ”Rådhus” (1997), ”Den dag vi blev frie” (1998) og ”Trojaner” (2001).

”Socialhunden” er udkommet hos Daneklærerforeningen 2004. ISBN: 87-7996-010-3